

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดจุดมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ โดยหลักสูตรดังกล่าวได้กำหนดโครงสร้างโดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี และกำหนดสาระการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน เป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์แก้ปัญหาวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สองเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ

จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ระบุให้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มหนึ่งที่ต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็นวิชาพื้นฐานที่สำคัญที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ ซึ่งกรมวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า ภาษาไทยมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและความเป็นปึกแผ่นของสังคมไทย คนไทยจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ต้องทำความเข้าใจและศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษา ฝึกฝน ให้มีทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้สื่อสาร การเรียนรู้ การเสริมสร้างความเข้าใจเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ วิชาภาษาไทยจึงเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ ในโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาจะรู้จักวิเคราะห์ภาษาและแนวคิด ทำให้เกิดการเรียนรู้และนำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ปัญหา รวมทั้งการแสวงหาความรู้ ความบันเทิงในสังคมที่เจริญด้วยเทคโนโลยี ตลอดจนเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ในขั้นสูงต่อไป บันลือ พุกกะวัน (2545 : 3) และวรรณิ

โสมประยูร ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้สอดคล้องกันว่า ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสำหรับสื่อสารทางความคิดระหว่างมนุษย์และเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เราจึงควรได้เรียนรู้ภาษาของตนเองให้มากพอที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารและใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ในเรื่องอื่นๆ ในชีวิตประจำวันอีกด้วย นอกจากนี้ นพพล จันทรพิชญ (2542) ได้กล่าวว่า ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่มีความสำคัญต่อคนไทยอย่างยิ่ง เราควรภาคภูมิใจที่มีเอกลักษณ์ทางภาษาเป็นของตนเองนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าที่บรรพชนได้ช่วยกันสร้างสรรค์ สมควรที่จะอนุรักษ์เพื่อธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมทางภาษาของชาติ ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องจัดการเรียนรู้โดยอาศัยการฝึกฝนทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน การอ่านถือเป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่ง เพราะเป็นทักษะที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ได้ ช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดเริ่มของการเรียนรู้

นอกจากนั้นในการจัดการศึกษาปัจจุบัน สิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนต้องตระหนักถึง คือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนต้องสร้างสรรค์กลวิธีในการสอน สื่อการสอน โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้กับผู้เรียน เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้เต็มตามศักยภาพ รวมทั้งพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจสติปัญญาควบคู่ไปพร้อมกัน ผู้สอนควรตระหนักถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยของผู้เรียน และคำนึงถึงคุณภาพของการเรียนการสอน ดังที่ สมุน อมรวินวัฒน์ (2541 : 8) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนคือ การเปลี่ยนแปลงคุณภาพการเรียนการสอน จากบรรยากาศที่อับเฉาไปสู่บรรยากาศที่แจ่มใสมีชีวิตชีวา นักเรียนเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ทำกิจกรรมที่เข้าหากันเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเป็นมิติใหม่ของการใช้สื่อที่เป็นเครื่องมือการเรียน การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยครูผู้สอนมักจะพบปัญหาว่าเป็นวิชาที่นักเรียนให้ความสนใจน้อย เนื่องจากเห็นว่าเป็นภาษาที่ใช้กันอยู่เป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องจากการสำรวจความคิดเห็นจากครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษา เขตอำเภอคดยสะเกิด อำเภอสันกำแพง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ของ ผ่องศรี สุริยะป้อ (2545 : 2-3) พบปัญหาและข้อเสนอแนะที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสอนวิชาภาษาไทยว่าเป็นวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างซ้ำซ้อน โดยเฉพาะหลักภาษามีเนื้อหาวิชาที่น่าเบื่อหน่าย ในการสอนภาษาไทยครูไม่ควรให้นักเรียนจดจำในสิ่งที่มืออยู่แล้วในหนังสือแบบเรียน ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมเร้าความสนใจและหากลวิธีในการทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนง่ายขึ้น ในขณะที่เดียวกันอุปกรณ์การสอนวิชาภาษาไทยค่อนข้างหายากและมีไม่เพียงพอ นอกจากนั้นครูผู้สอนภาษาไทยควรปรับปรุงวิธีการสอนของตนเองอยู่เสมอและควรเป็นกันเองกับนักเรียน หากผู้สอนสามารถนำสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ หรือสิ่งที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น สื่อในรูปแบบต่าง ๆ มาร่วมในการจัดการเรียนการสอน จะทำให้นักเรียนมีความสนใจ

มากขึ้น การนำบทเพลงมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนก็เป็นรูปแบบที่ดีเนื่องจาก ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อชนิดนี้ได้ง่ายและคุ้นเคยกว่าสื่อชนิดอื่น อีกทั้งบทเพลงประกอบการสอน ครูสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอนได้ดี เพราะโดยธรรมชาติของเด็กแล้วมักชอบ เสียงเพลง ซึ่งบทเพลงประกอบการสอนที่ดี จะช่วยให้เกิดความสุขสนุกสนานได้พักผ่อนหย่อนใจ ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ดีและเร็วขึ้น (หวานใจ บุญยก, 2544 : 3 อ้างอิงมาจาก ศิริรินทร์ พิธานสมบัติ 2541 : 18) เพลงมีอิทธิพลต่อคนเราอย่างมาก เพราะเพลงช่วยให้คนที่ได้รับฟังหรือได้ร้องเกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายอารมณ์ จะสังเกตได้ว่าแม้แต่เด็กชั้นอนุบาลหรือประถมศึกษาปีที่ 1-2 ยังสามารถจดจำเพลงต่าง ๆ ได้ในเวลาอันรวดเร็ว (นงเยาว์ คลิกคล้าย 2543 : 2) ดังนั้น ถ้าเรานำเพลงเข้ามาเป็นสื่อการสอนวิชาต่าง ๆ จะช่วยให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนหนังสือด้วยความสนุกสนาน ตลอดจนสามารถจดจำเนื้อหาที่ยากได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ยูพิน พิพิธกุล (2541:10) ได้สรุปไว้ในงานวิจัยเรื่อง “การใช้เพลงประกอบการสอนคณิตศาสตร์” โดยดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสวนกลาง พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียน สนุกสนาน ร้อยละ 84.90 รู้สึกสนุกสนานมีชีวิตชีวา ร้อยละ 80.73 ไม่เบื่อหน่ายในบทเรียน ร้อยละ 79.71 และสนใจในบทเรียนร้อยละ 75.52 การใช้เพลงเป็นสื่อการเรียนการสอนถือว่าเป็นนวัตกรรม การศึกษาอย่างหนึ่งในวงการศึกษไทยเรามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยในการเรียนการสอนได้แทบทุกวิชา เพลงเป็นทั้งสื่อและส่งเสริมความสามารถนำมาใช้จัดประสบการณ์ เตรียมความพร้อมทั้งด้านการฟัง การพูดได้เป็นอย่างดี (นงเยาว์ คลิกคล้าย, 2543 : 2 อ้างอิงมาจากบุญชู เสียงสนั่น, 2539 : 559)

หากพิจารณาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนในวัยนี้ชอบความสนุกสนานและต้องการเรียนรู้ด้วยความสุข ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ ครูผู้สอนอาจมีแนวทางในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย แนวทางที่ผู้ศึกษาให้ความสนใจ คือ การใช้บทเพลงประกอบการสอน ซึ่งบทเพลงนี้เมื่อนำไปใช้กับการเรียนการสอนแล้วจะทำให้ นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสุข ดังที่ คุชฎี พนมยงค์ (2544 : 10) ได้กล่าวถึง บทเพลงที่ใช้บำบัดผู้ป่วยในทางการแพทย์ค้นพบว่าบทเพลงที่เลือกสรรแล้ว แสดงออกด้วยวิธีการใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นการร้อง การฟังการเล่น หรือแม้แต่การเต้นของมนุษย์ จะช่วยกระตุ้นให้สมองของมนุษย์หลั่งสารแห่งความสุข (Endofin) ซึ่งส่งผลดีต่อการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นระบบไหลเวียนของโลหิต ระบบทางเดินหายใจ ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินปัสสาวะ ตลอดจนระบบประสาททำงานสัมพันธ์กันและเป็นผลดีทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจและต้องการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลงไทยยอดนิยม เพื่อแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย ซึ่งจะ

ส่งผลให้ผู้เรียนมีแนวทางในการเรียนรู้หลักภาษาที่แปลกใหม่ อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้ได้จากการสื่อสารจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เป็นสื่อที่ผู้เรียนคุ้นเคยเป็นอย่างดีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลงไทยยอดนิยม
2. เพื่อเสนอแนวทางการสอนวิชาภาษาไทย โดยใช้เพลงไทยยอดนิยมเป็นสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวเรื่องหลักภาษา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ บทเพลงยอดนิยมจำนวน 20 เพลงที่เลือกมาจากการสำรวจความนิยมของสถานีวิทยุ ตั้งแต่ เดือนมกราคม – เมษายน 2554

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้คือ การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลงไทยยอดนิยม และการสอนหลักภาษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

การวิเคราะห์ หมายถึง การแยกแยะลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลงไทยยอดนิยม เช่น คำสแลง คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ คำย่อ คำที่มีความหมายโดยนัย และสำนวนที่สร้างขึ้นใหม่

เพลงไทยยอดนิยม หมายถึง เนื้อหาของเพลงที่เลือกมาจากการสำรวจความนิยมของสถานีวิทยุ ตั้งแต่ เดือนมกราคม – เมษายน 2554

การเรียนการสอนภาษาไทย หมายถึง การนำเสนอแนวการสอนวิชาภาษาไทยที่ได้มาจากผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลงไทยยอดนิยม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลงไทยยอดนิยม
2. ได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาไทยที่จะนำลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลงไทยยอดนิยมมาใช้ในการเรียนการสอนด้านหลักภาษา